

мере према важећим прописима у Савезној Републици Немачкој. Међутим, не треба previdети да се поставља питање не њеног извршења већ њеног опстанка. Ханс фон Хентих (Hans von Hentig) „Изазивање пожара из пасије према гашењу“, с. 655—665. Са изванредним богатством духа и знања проф. Хентих излаже савремену проблематику паљевина и један од мотива који доводи до изазивања пожара. Јоаким Хелмер (Joachim Hellmer) „О значају за кривично право нове судске праксе у погледу накнаде за претрпљени бол“, с. 665—685. Тежиште Хелмеровог разматрања је на проблематици односа између накнаде за претрпљени бол и казне.

Споменица се завршава прилогом списка радова слављеника, који је сачинио Ханс—Јоаким Вегнер (Hans—Joachim Wegner).

Др Драгољуб В. Димитријевић

ДР АНА ПРОКОП: ПОРОДИЧНО ПРАВО — ОДНОСИ РОДИТЕЉА И ДЈЕЦЕ, Загреб, „Школска књига“, 1966, стр. 312.

Аутор ове књиге је угледни професор Правног факултета у Загребу и један од наших најпознатијих правних писаца посебно из области породичног права. Поред добро познатог Коментара Основном закону о браку (I издање 1953, II издање у две књиге, I, 1959; II, 1960), проф. др Ана Прокоп је објавила низ дела из ове области (Равноправност жене, брак и породица по Уставу ФНРЈ, Загреб, 1946; Усвојење по законодавству ФНРЈ, Загреб, 1948, стр. 123. Права жене нове Југославије у браку и породици, Издање Централног одбора АФЖ Југославије, Загреб, 1950, стр. 112; Односи родитеља и дјеце по законодавству ФНРЈ, Загреб, 1954, стр. 108; Старатељство по законодавству ФНРЈ, Загреб, 1956, стр. 104; Породично право — Усвојење по законодавству СФРЈ, Загреб, 1963, стр. 212) Поред тога објавила је и низ чланака. Последња књига проф. А. Прокоп (Породично право — Односи родитеља и дјеце), као што се види из наслова, јесте део обимног, систематског уџбеника Породичног права.

Уводни део књиге садржи кратак историјски преглед правних односа родитеља и деце уопште, а посебно у бившој Југославији (према Општем и Новелираном аустријском Грађанском законнику, према Грађанском законнику Краљевине Србије и по шеријатском праву).

Правни односи родитеља и деце у СФРЈ изложени су у пет глава. Прве две главе посвећене су породици и породичном праву (стр. 25—28), изворима права и основним начелима на којима се заснива регулисање правних односа између родитеља и деце у нас (стр. 29—32). Трећа и четврта глава садрже излагање најглавнијих и најважнијих питања овог дела породичног права. У трећој глави (стр. 33—182) говори се о чињеницама које заснивају односе родитеља и деце (брачна деца, ванбрачна деца, позакоњена деца, усвојена деца). О усвојеној деци аутор не говори у овој књизи, јер је усвојење изложено у посебној књизи (Породично право — Усвојење, Загреб, 1963). Уосталом, аутор сматра (на стр. 28. књиге коју приказујемо) да троеобна подела породичног права на брачно, родитељско и старатељско право није најбоља, па се залаже за четвороеобну поделу, у којој је усвојење посебан део породичног права, издвојен из родитељског права.

За то наводи ове разлоге. Независно од нашег породичног законодавства које је усвојење регулисало посебним законом, усвојење је потребно издвојити из „Родитељског права“, „јер усвојење, иако је однос сличан односу родитеља и дјеце, треба читав низ објашњења. Не само да је потребно посебно обрадити склапање усвојења при чему треба обрађивати претпоставке и сам поступак усвојења, него и тамо где је та материја најсличнија односу родитеља и дјеце имамо низ питања која траже посебна објашњења, јер у односу усвојеника и усвојитеља постоје нека одступања, а да не говоримо о односу усвојеника према родите-

љима и сродницима по крви, о односу усвојеника према брачном другом усвојитеља те сродницима усвојитеља итд.”

Четврта глава (стр. 183—208) обрађује родитељско право као скуп права и дужности родитеља према деци. По аутору, родитељско право обухвата четири групе дужности и права родитеља према деци: чување и одгој, издржавање, управљање имовином и заступање. У овој глави су такође обрађена питања вршења и заштите родитељског права, надзор органа старатељства, лишење родитељског права, престанак и продужење родитељског права.

Издржавање између сродника разматра се у петој глави (стр. 269 до 290). Полазећи од поставке да издржавање између сродника произилази из потребе солидарности чланова породице, у овој глави се расправља о кругу лица овлашћених на издржавање, претпоставкама за издржавање, начину, висини и трајњу издржавања, као и о редоследу у давању издржавања. Веома сажето су изложена питања правног карактера издржавања и накнаде за нужно издржавање.

За стручног читаоца, пре свега због предстојеће кодификације нашег породичног права, посебно су занимљива излагања аутора у последњој шестој глави (стр. 291—297), у којој се излаже и расправља низ важних питања из области правног уређења односа родитеља и деце и дају сугестије за њихова решења.

То су најпре питања која се тичу *оспоревања брачног очинства и материнства* (од када почиње да тече рок од 300 дана по престанку брака — од склапања брака, јер је од тада брак непостојећи, или од правоснажности судске одлуке којом се утврђује да је брак непостојећи; целисходност рока од шест месеци по сазнању за рођење детета, за мужа мајке детине; питање оспоравања очинства по старатељу мужа одн. детета; изричито решавање питања очинства у случају *perturbatio sanguinis*; уношење изричитих одредаба о оспоравању материнства); потом низ питања која се тичу *утврђивања ванбрачног очинства признањем* треба ли дозволити признање *nasciturus* и умрлог детета; треба ли изричито нормирати да је правоваљано признање учињено у јавној исправи која није сачињена ради утврђивања ванбрачног очинства, или кад је учињено у изванредном тестаменту, или конклаудентном радњом, или да је опозив признања допуштен ако је признање дато у тестаменту, или да се признање може поништити у случају принуде, битне заблуде или неспособности за расуђивање) односно *судском одлуком* (на пример, да ли треба дозволити подизање тужбе по службеној дужности, почетак рока за тужбу ради утврђивања ванбрачног очинства по чл. 25 ОЗОРД посебно уредити у случају оспоравања брачног очинства и прозаконења, боље заштитити интересе ванбрачне мајке и детета кад је у питању издржавање, а посебно кад је у питању издржавање ванбрачног детета према очевим сродницима), или се тичу *позаконења* (да ли треба оставити да позаконење делује *ex nunc* или треба одредити да делује *ex tunc*; регулисати оспоравање очинства позаконењеног детета; у случају позаконења одлуком суда требало би поред намере за закључење брака поименце навести брачну сметњу неспособност за расуђивање). Нарочито су занимљиви предлози који се односе на боље и одређеније уређење родитељског права, као скупа дужности и права које родитељи врше у интересу деце (прегледније одредити дужности родитеља, донети јасније одредбе у погледу трајања издржавања, ускладити одредбе о управљању дејом имовином, о заступању; донети одређеније норме о вршењу родитељског права родитеља који одвојено живе, као и случају ограничења и лишења родитељског права). Аутор такође указује да би приликом будуће кодификације породичног прва требало можда уклонити разликовање између ванбрачне и брачне деце кад је у питању издржавање и боље решити још нека питања (на пример, да ли је муж мајке дужан као сродник по тазбини да издржава дете које је његова жена родила у прелумби и обратно, у случају да нема других лица обавезних по закону да га издржавају; да ли је дете дужно да издржава родитеља који га је напустило и није га издр-

жавао за време малолетства односно који је био лишен родитељског права).

Писац ове књиге излаже и расправља зналачки и са сигурношћу бројна значајна питања правног уређења односа родитеља и деце обилато користећи упоредноправни метод и нашу судску праксу. Огуда ова књига, иако је скромно намењена да послужи као уџбеник за студенте, како пише аутор у предговору, представља далеко више. То је у ствари сисематско дело. Иако аутор није могао свим питањима да посвети подједнаку пажњу, ова књига је несумњиво најпотпунији рад у овој области у нас, и свакако ће бити од велике користи како правницима у пракси, тако и свима онима који желе да се продубљеније баве правним проблемима односа родитеља и деце.

В. Бакић

Др Борис Визнер: *Грађанско право у теорији и пракси*, II допуњено и измењено издање, књига прва, Осиек, 1966, стр. 108.

Прво издање ове књиге објављено 1962. године, обухватило је целокупно грађанско право. У овом допуњском издању аутор намерава, како каже у свом предговору првој књизи, да материју изложи у три књиге, тако да прва књига обухвати уводна разматрања и општи део грађанског права, друга стварно и облигационо, а трећа наследно право.

Прва књига *Грађанског права у теорији и пракси*, обухвата све основне појмове грађанског права. Подељена је на два одсека. Први одсек (стр. 11—65) садржи уводна разматрања, у којима су изложени најпре основни појмови о праву, друштвеном и правном поретку, систематизацији права, називу и појму грађанског права, а уз то основни принципи социјалистичког права, подела грађанског права, грађанскоправна норма и однос, да би на крају било речи о питањима злоупотребе и заштите субјективних грађанских права и дат кратак историјски развитак и извори грађанског права.

У другом одсеку (опћи део), у пет глава, аутор је изложио све основне појмове класичног грађанског права по готово опште усвојеном реду. У првој глави (стр. 68—117) говори о субјектима грађанског права, у другој (стр. 118—154) о објектима, у трећој (стр. 155—270) о правним чињеницама грађанског права, у четвртој (стр. 271—370) о застарелости и садржају (доспелости) и у последњој, петој глави (стр. 371—402) о заступању.

Аутор је у сажетом облику изнео на доста једноставан начин углавном опште усвојена теоријска становишта на основним питањима грађанског права, позивајући се на правна правила бившег Општег аустријског грађанског законика и бившег Грађанског законика краљевине Србије, наводећи при томе и нашу новију судску праксу, објављене одлуке и начелна мишљења Врховног суда Југославије и републичких врховних судова.

Поред тога, аутор је у тексту дао обрасце разних поднесака, тужби и одлука, што ће несумњиво бити веома корисно, нарочито младим правницима.

Занимљиво је да је писац ове књиге у обради појединих питања ишао и шире, дотичући се неких практичних проблема из статусног и породичног права. Тако, на пример, у глави о субјектима права, желећи да што потпуније изложи стицање пословне способности, говори о еманципацији малолетника ступањем у брак, па чак даје и образац решења којим општински суд одобрава ступање у брак малолетника, илн када је реч о продужењу пословне способности излаже питање продужења ро-